

Το Ιεροκανονικό Πρόβλημα της Ορθοδόξου Κοινότητας - Εκκλησίας στο Κράτος της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας». Η ταραχώδης προϊστορία και το ελπιδοφόρο παρόν.

Υπό τον προβολέα των εξελίξεων στο τρίγωνο Κωνσταντινουπόλεως – Βελιγραδίου – Σκοπίων, του Μαΐου 2022.

- Αθανασίου Αγγελοπούλου – Γεωργίου Λόη, Καθηγητών Πανεπιστημίου
- Δημητρίου Κουτρούλα – Κυριάκου Μωυσίδη – Ηλία Μολγενίδη, Μελών – Ερευνητών Ι.Ε.Θ.Π., Υποψ. Διδασκτόρων

1. Η Σερβική Ορθόδοξος Εκκλησία, κατόπιν των γεωπολιτικών εξελίξεων στην Χερσόνησο του Αίμου ή στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, κατά τον 19ο και 20ο αι.

1α. Το Αυτοκέφαλο της Σερβικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η Σερβία, μετά το Συνέδριο και τη Συνθήκη Ειρήνης, του 1878, του Βερολίνου, καθίσταται ανεξάρτητο Κράτος. Το ίδιο προβλεπόταν και για το Μαυροβούνιο. Ευλόγως, με την κρατική υπόσταση της Σερβίας, δημιουργήθηκαν οι ιεροκανονικές προϋποθέσεις Αυτοκεφαλίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας «εν τω Κράτει».

Έτσι, η Κυβέρνηση Βελιγραδίου (Μίλος Ομπρένοβιτς, δι' αιτήσεως από 27-4-1879) και η Μητρόπολη Βελιγραδίου (Μητροπολίτης Μιχαήλ, δι' αιτήσεως από 4-5-1879) προσέτρεξαν ομού στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, για να αιτηθούν της εκχωρήσεως της Αυτοκεφαλίας στην Εκκλησία της Σερβίας. Να υπενθυμίσουμε, πολιτικής ιστορίας και ιεροκανονικής τάξεως ένεκα, ότι το ίδιο ακριβώς ιεροκανονικώς επράχθη για την απόδοση αυτονόμου εκκλησιαστικού καθεστώτος στην Αυτόνομη Ηγεμονία Σερβίας, του 1831, εντός της

επικράτειας του οθωμανικού Κράτους, που ήταν, *ipso canonico jure*, τοπική δικαιοδοσία διοικητική της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Βέβαια, οφείλουμε εδώ να επισημάνουμε και αξιολογήσουμε το μείζον γεγονός. Η εκκλησιαστική αλλαγή στη Σερβία επισυνέβη όχι απλά, λόγω της ιεροκανονικής «συμμεταβολής» («τα εκκλησιαστικά και δήγε των ενοριών δίκαια ταις πολιταίς επικρατείαις και διοικήσεσι συμμεταβάλεσθαι είωθε»). Αλλά, επιπλέον, και κυρίως, ακολουθήθηκε η οδός αυτή, λόγω της συνειδήσεως δύο αναντικαταστάτων προϋποθέσεων, ιεροκανονικών «εργαλείων», αν μπορούσαμε έτσι, απλά, να το εκφράσουμε προς κοινή κατανόηση. Αυτές και αυτά συντρέχουν μόνο στο ιεροκανονικό θεσμικό πρόσωπο της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Ποια τα «ιεροκανονικά εργαλεία» αυτά; Η Μητρότητα, αφ' ενός, και το Πρωτόθρονο, αφ' ετέρου. Μόνο υπ' αυτές τις δύο προϋποθέσεις, *sine qua non*, έπεται η Πανορθόδοξος Συναίνεση από το όλο Σώμα του Συστήματος Διοικήσεως της κατ' Ανατολάς Ορθοδόξου Εκκλησίας. Χωρίς την ιεροκανονική σειρά και τάξη αυτή, εμφανίζεται το Σώμα Χριστού, που είναι η Εκκλησία, ως ένα εναλλασσόμενο πολυκέφαλο, με ό,τι αυτό το «τερατώδες» σημαίνει. Άλλα ισχύουν στα κοσμικά της Διεθνούς Κοινότητος διοικητικά όργανα, π.χ. ΟΗΕ, εναλλασσομένων Προέδρων, εις αντικατάσταση της διαλυθείσης «Κοινωνίας των Εθνών», για να προκύψει ο ΟΗΕ. Άλλως πώς τα ιεροκανονικά επίσημα κείμενα των Οικουμενικών Συνόδων και των Πατέρων της Εκκλησίας διαγορεύουν για την Εκκλησία ως Σώμα Χριστού.

Να υπογραμμίσουμε εδώ, για την ιστορικοκανονική αλήθεια, ότι καταλυτικός υπήρξε ο ρόλος του Μεγάλου Εκείνου Οικουμενικού Πατριάρχου Ιωακείμ Γ' (1878-1884) για την ιεροκανονική οδό της Αυτοκεφαλίας της Σερβικής Εκκλησίας, του 1879. Αξίζει εδώ σήμερα να θυμηθούμε, τι η σχετική υπεύθυνη σερβική ιστοριογραφία επισημαίνει περί αυτού. Αναφερόμαστε στον, των χρόνων εκείνων, διαπρεπή,

παγκοίνου παραδοχής στη Σερβία, σέρβο ιστορικό Αρχιμανδρίτη Νικηφόρο Ντούτσιτς, στο περισπούδαστο έργο του, «Ιστορία της Σερβικής Ορθοδόξου Εκκλησίας (σερβιστί, Ducic Nicifor, Istorija Srpske Pravoslavne Crkve, Beograd 1894). Ομιλεί για τις άριστες σχέσεις, που υπήρχαν μεταξύ των δύο Εκκλησιών, Μητρός Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως και Αδελφής Εκκλησίας Σερβίας. Επισημαίνει, ειδικώτερα, ότι ο Οικουμενικός Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ' ήταν Αυτός, που συντέλεσε, κατ' εξοχήν προσωπικά, στην ικανοποίηση του αιτήματος για την Αυτοκεφαλία της Εκκλησίας της Σερβίας, σε ιεροκανονικές σταθερές βάσεις και μόνο.

Έτσι, με τον Πατριαρχικό και Συνοδικό Τόμο «Περί της εν Σερβία Ορθοδόξου Εκκλησίας», από 20 Οκτωβρίου του 1879, η Εκκλησία της Σερβίας κηρύσσεται από την Μητέρα Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως στην ιεροκανονική Αρχή της Πρωτοβουλίας και του Πρωτοθρόνου, Αυτοκέφαλη, ενταχθείσα στο τότε Σύστημα Διοικήσεως της κατ' Ανατολάς Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ακολούθησε η συναίνεση του Πανορθόξου Συστήματος Διοικήσεως δια των κατά τόπους Εκκλησιών, προς τις οποίες, κατά τάξη, απηυθύνθησαν Μήτηρ και Αδελφή. Τα ίδια, δηλαδή, που ίσχυσαν, πριν και μετά, με την Εκκλησία της Ρωσίας μέχρι της τελευταίας Εκκλησίας της Ουκρανίας, *mutatis mutandis, sacro canonico jure*.

Τα τοπικά όρια διοικήσεως της Εκκλησίας της Σερβίας ταυτίζονταν απολύτως και επακριβώς με εκείνα της «πολιτικής επικρατείας και διοικήσεως» της Σερβίας, κατά την ιεροκανονική Αρχή της «συμμεταβολής» τοπικής και όχι εθνοφυλετικής. Κατ' ακολουθία συνεπή τούτων, στην τοπική Εκκλησία της Σερβίας υπήχθησαν πνευματικά – εκκλησιαστικά όχι μόνο οι αυτόχθονες πλειοψηφούντες Σέρβοι πολίτες και πιστοί Ορθόδοξοι Χριστιανοί, αλλά και οι άλλες ορθόδοξες αλλοεθνείς κοινότητες στα γεωπολιτικά όρια της Σερβίας. Π.χ. να μνημονεύσουμε τις διάσπαρτες, στο έδαφος της Σερβίας, ελληνικές, ελληνοβλαχικές, βουλγαρικές, αλβανικές και άλλες κοινότητες. Υπήρχαν, βέβαια, και

έκτακτες περιπτώσεις αλλοεθνών κοινοτήτων ορθοδόξων, οι οποίες διατηρούσαν κάποιου είδους εσωτερική αυτοδιοικητική αυτονομία. Αφού, όμως, προηγουμένως, εδίδετο η συναίνεση και συγκατάθεση μεταξύ των Εκκλησιών Βελιγραδίου και Κωνσταντινουπόλεως. Μια τέτοια περίπτωση αναφέρουμε την ακμάζουσα τότε Ελληνορθόδοξη πολυπληθής Κοινότητα Σκοπίων, πρωτεύουσας πόλεως σήμερα της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας».

Φυσικά, για να εκσυγχρονίσουμε λίγο τα τότε με τα τώρα, αξίζει να αξιολογήσουμε και επισημάνουμε ότι η πολιτική και εκκλησιαστική Ηγεσία της Σερβίας, του 1879, δεν σκέφτηκε καν να προχωρήσει μόνη της στην απόφαση αυτοπροσδιορισμού της ως «Αυτοκεφάλου» Εκκλησίας, ούτε απευθύνθηκε στην τσαρική τότε μεγάλη Αυτοκρατορία της Ρωσίας και στην, μετά κύρους ιδιαιτέρου «πολιτειακού», Εκκλησία της Ρωσίας για τον ίδιο σκοπό ή να προχωρήσει σε διαβουλεύσεις απλώς μ' αυτήν, ούτε παρέπεμψε τη λύση του εκκλησιαστικού προβλήματος κατευθείαν στην αρχή της πανορθόδοξου συναινέσεως. Ακολούθησε επί των ιχνών των ποδών του Αγίου Σάββα Νεμάνια, ο οποίος για τον ίδιο σκοπό μετέβη στη Νίκαια της Βιθυνίας, όπου υπήρχε πρόσφυγας ο Οικουμενικός Πατριάρχης, λόγω της καταλήψεως της Βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως από τους Σταυροφόρους, του 1204.

1β. Η εκκλησιαστική περιδίνηση 1879 – 1922, λόγω του Βουλγαρικού Σχίσματος 1870 – 1872 κ.ε. και η στάση της Εκκλησίας της Σερβίας. Από το 1879 ως το 1922 (η Εκκλησία της Σερβίας και μαζί μ' αυτήν και οι Έλληνες γιορτάζουμε εφέτος τα 100 χρόνια **Ηνωμένης** Σερβικής Εκκλησίας και Πατριαρχικής Τιμής – Απρίλιος 1922 ως Απρίλιος – Μάιος 2022) η εκκλησιαστική τάξη πραγμάτων, επί οθωμανοκρατορίας στην Μακεδονία και Θράκη, βρίσκεται σε μόνιμη δοκιμασία, λόγω της, πολιτικής ρωσικής εμπνεύσεως, Βουλγαρικής Εξαρχίας – Σχίσματος.

Οφείλετο η Εξαρχία – Σχίσμα, αποκλειστικά, στις πρωτόβουλες δράσεις της τσαρικής Ρωσίας και Εκκλησίας της Μόσχας, με όχημα τον πανσλαβισμό, στην Οθωμανική Πύλη. Εισηγητής ο πολύ καλά γνωστός μας Κόμης Ιγνάτιεφ, πρεσβευτής αξιώσεων της Ρωσίας στην Οθωμανική Σουλτανική Εξουσία. Το σχέδιο – όραμά του; Οι βουλγαρικοί πληθυσμοί στην μέγγενη του ρωσικού πανσλαβισμού – εθνοφυλετισμού στην Μακεδονία και Θράκη. Για ποιο λόγο; Η έξοδος της τσαρικής Ρωσίας, διά τινος Βουλγαρίας συμπαγών βουλγαρικών πληθυσμών, στην Ανατολική Μεσόγειο μέσω Αιγαίου Πελάγους, στο οποίο (Βόρειο Αιγαίο) ακουμπούν η Μακεδονία και Θράκη.

Η Σερβική Πολιτεία και Εκκλησία, σ' αυτήν την γεωπολιτική περιδίνηση, τήρησαν σταθερή γραμμή πλεύσεως στην σωστή πλευρά της ιεροκανονικής ιστορίας και τάξεως. Εννοούμε το αυτόνομο (1831), αυτοκέφαλο (1879), την Ηνωμένη Εκκλησία της Σερβίας και την Πατριαρχική Τιμή (Απρίλιος 1922). Η Εκκλησία, Μητέρα και Πρωτόθρονος, της Κωνσταντινουπόλεως και όχι η τσαρική Ρωσική Εκκλησία Μόσχας, με τα σχέδια Ιγνάτιεφ, ήταν η τελική και σωστή επιλογή, για τους προαναφερθέντες λόγους και για άλλους γεωπολιτικούς, που δεν είναι του παρόντος. Τα περί της Πατριαρχικής Τιμής στην Ηνωμένη Σερβική Εκκλησία του 1922 και άλλα προκύπτοντα νέα εκκλησιαστικά ζητήματα, που έχουν επικαιρότητα, λόγω των κατά την Εκκλησία της Ορθοδόξου Κοινότητας στην «Δημοκρατία της Βορείου Μακεδονίας», στην αμέσως επόμενη ενότητα.

Προηγουμένως, μια επίκαιρη επισήμανση ιεροκανονικής υφής, αναγκαίας εδώ. Η, ρωσικής εμπνεύσεως, Βουλγαρική Εξαρχία συνιστά την συνέχεια, ως σήμερα, της ρωσικής εκκλησιαστικοπολιτικής εφαρμογής του θεσμού των Ρωσικών, κατά τόπους, Εξαρχιών. Μας υπενθυμίζουν σήμερα, Μάιο του 2022, τις άλλες αντικανονικές Ρωσικές Εξαρχίες, π.χ. την παλιά της Ηγεμονίας Κιέβου, εις υφαρπαγή τότε (1686 και λίγο μετά) των

κανονικών δικαιωμάτων της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως (αυθαίρετη αντικατάσταση της Εξαρχίας Κωνσταντινουπόλεως στο Κίεβο με άλλη του Πατριαρχείου Μόσχας) και της σημερινής Ουκρανίας, όπου και πάλι, παράλληλα με την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ουκρανίας (2019), λειτουργεί Εξαρχία της Μόσχας, υπό τον Μητροπολίτη Ονούφριο, που, όμως, λόγω της ρωσικής στρατιωτικής εισβολής στην Ουκρανία, διέκοψε τις σχέσεις της με το Πατριαρχείο Μόσχας. Με Εξαρχία διοικεί την Λευκορωσία ο Μόσχας κ.ο.κ. Τελευταία περίπτωση Ρωσικής Εξαρχίας είναι αυτή, που συστήθηκε στην Αφρική από τον Πατριάρχη Μόσχας, τώρα τον Ιανουάριο 2022. Είναι τοις πάσι γνωστό, ακόμη και σε φοιτητές Θεολογίας, του κλάδου της Ιστορίας της Εκκλησίας, ότι η Αφρική είναι ιεροκανονικό έδαφος του Παλαιφάτου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Εξ ου, οι γνωστές δικαιολογημένες διαμαρτυρίες και αντιδράσεις του Πατριάρχου Αλεξανδρείας Θεοδώρου και της περί Αυτόν Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής. Αλλά και άλλων Προκαθημένων Τοπικών Ορθοδόξων Εκκλησιών, με την πιο ενδιαφέρουσα τοποθέτηση αυτή του Προκαθημένου της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ουκρανίας Επιφανίου, που δηλώνει επιλέξει : «Όπως ο Πούτιν, ο οποίος εισέβαλε στο ουκρανικό έδαφος, ο Κύριλλος κάμνει το ίδιο, μόνο που το κάμνει πνευματικά, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Εάν ο Ορθόδοξος Κόσμος δεν το καταδικάσει αυτό, θα συνεχίσει να είναι επιθετικός. Όπως όλος ο κόσμος καταδικάζει τώρα τις ενέργειες του Πούτιν στην Ουκρανία, έτσι και ολόκληρος ο Ορθόδοξος Κόσμος πρέπει να καταδικάσει τις ενέργειες του Κυρίλλου στην Ουκρανία, να καταδικάσει το γεγονός ότι έδωσε την ευλογία του για την καταστροφή του Ουκρανικού Έθνους». (βλ. Orthodox Times, 15-4-2022. Και περισσότερες πληροφορίες επ' αυτού στην επιστημονική – ερευνητική παρέμβαση του «Ιδρύματος Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού» στο Orthodox Times, 6 Μαΐου 2022 και Φως Φαναρίου, 13 Μαΐου 2022, με τίτλο «Ο

Εθνοφυλετισμός – Πανσλαβισμός της Τσαρικής και Σοβιετικής Ρωσίας στο πρόσωπο του Πούτιν»).

1γ. Η Πατριαρχική Τιμή στην Ηνωμένη Αυτοκέφαλη Εκκλησία Σερβίας, το 1919 – 1922. Πάλιν, ο γεωπολιτικός παράγων παρών, πολύ δυναμικά. Ως γνωστό, μετά το πέρας του α' παγκοσμίου πολέμου (1914-1918), τρεις μέχρι τότε Αυτοκρατορίες (Οθωμανική – Τσαρική – Αυστροουγγρική) διαλύονται και άλλες νέες Μεγ. Δυνάμεις αναδύονται, οι σημερινές. Και δεν γνωρίζουμε τι θα ακολουθήσει, κατά το κοσμικό μεταβαλλόμενο διεθνές ανθρώπινο δίκαιο, κατά την Αρχή «τα πάντα ρει».

Η Σερβία του 1878, στα νέα δεδομένα, ενώνεται με την Κροατία και Σλοβενία σε ένα νέο ενιαίο Κράτος, ως «Βασίλειο των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων». Η ένωση αυτή συντελέστηκε την 1^η Δεκ. του 1918, στο Βελιγράδι. Επεβάλλετο, λοιπόν, στα ιεροκανονικά, αμετάθετα, ως αιώνια και θεία, πλαίσια της «συμμεταβολής», η εκκλησιαστική τάξη ενώσεως του Κόσμου της Ορθοδοξίας στο νέο Κράτος. Τα εκκλησιαστικά, κατά τόπους, τμήματα στο νέο Βασίλειο προς ένωση ήσαν 6, εν συνόλω. Αρχιεπισκοπή Βελιγραδίου (το αυτοκέφαλο ήδη έδαφος της Σερβίας), Μητρόπολη Καρλοβικίου, Μητρόπολη Μαυροβουνίου, Μητρόπολη Δαλματίας και Καττάρου, Μητρόπολη Βοσνίας – Ερζεγοβίνης και οι άμεσα ενδιαφέρουσες, την παρούσα ερευνητική προσέγγιση, 4 Μητροπόλεις της Βορείου Μακεδονίας και 2 παλαιάς Σερβίας, με πρωτεύουσα πόλη τα Σκόπια. Οι τελευταίες, που αφορούν στο εκκλησιαστικό σημερινό πρόβλημα στην «Δημοκρατία της Βορείου Μακεδονίας», ήσαν : Δεβρών και Βελισσού, Πελαγονίας, Πρεσπών και Αχρίδος, Στρωμνίτης και τμήμα – το βόρειο – της Πολυανής, στην Βόρεια Μακεδονία και Σκοπίων και Ρασκοπρεζρένης στην Παλαιά Σερβία.

Εκκλησιαστικές Αντιπροσωπείες από τις προμνημονευθείσες Επαρχίες συνήλθαν, το 1919 (αρχές), στην πόλη του Καρλοβικίου και αποφάσισαν ομοφώνως την ένωσή τους σε μια Εκκλησία, αυτή της

Σερβίας, με έδρα το Βελιγράδι. Η εσωτερική αυτή διοικητική πράξη έδει, κατά τους θείους και ιερούς κανόνες της Ορθοδόξου κατ' Ανατολάς Εκκλησίας, να περιβληθεί τον ιεροκανονικό μανδύα της «συμμεταβολής».

Και τα ερωτήματα τότε και τώρα : Πού θα απευθύνοντο προς τούτο; Κατά την ιεροκανονική κρατούσα τάξη; Πολύ περισσότερο, που οι βορειομακεδονικές Μητροπόλεις, ειδικώτερα, ήσαν ιεροκανονική διοικητική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως; Πού έκειτο η ιεροκανονική πρωτοβουλία λύσεως του Ζητήματος; Στην Μητέρα Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως; Στο Πατριαρχείο Μόσχας, στην νέα Σοβιετική Ένωση της Ρωσίας; Ή μήπως στο Πανορθόδοξο Σύστημα Διοικήσεως για συναίνεση προς τούτο; Επράχθη το ιεροκανονικώς δέον, κατ' ακολουθία της ιεροκανονικής διαδικασίας του 1879, προς απόδοση της Αυτοκεφαλίας στην τότε Εκκλησία της Σερβίας. Και πως αυτό; Με τη χρήση των δύο, προμνημονευθέντων ήδη, ιεροκανονικών εργαλείων, αν μπορούσαμε απλά να το διατυπώσουμε, της **Πρωτοβουλίας της Πρωτοθρόνου Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως** πρώτον, και της **Πανορθόδοξου Συναινέσεως**, δεύτερον, και όχι αντιστρόφως.

2. Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως

2α. Οι πρωτοβουλίες της Μητρός Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. Αντιπροσωπεία μικτή της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ηνωμένης Σερβικής Εκκλησίας μετέβη, τον Αύγουστο του 1919, στην Κωνσταντινούπολη. Σκοπός; Για να ζητήσει από την Μητέρα, της Σερβικής Αυτοκεφάλου Εκκλησίας ήδη, Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως δύο θεσμικά πράγματα : πρώτον την ανασύσταση του Σερβικού ιστορικού Πατριαρχείου Πεκίου (είχε καταργηθεί το 1767, μαζί με την Αρχιεπισκοπή Αχρίδος) και δεύτερον την ιεροκανονική

χειραφέτηση – Ένωση πασών των Μητροπόλεων του Βασιλείου τούτου εις μίαν Εκκλησίαν. Το δεύτερο θεσμικό αίτημα μάς αφορά άμεσα σήμερα, τον Μάιο του 2022, γιατί μεταξύ των υπό ένωση Μητροπόλεων είναι και αυτές της τότε Βορείου Μακεδονίας, που σήμερα γεωπολιτικά όλες ανήκουν στο Κράτος της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας». Είναι 4 της Βορείου Μακεδονίας και 1 της Παλαιάς Σερβίας, αυτήν, δηλ των Σκοπίων, την σημερινή πρωτεύουσα πόλη της νέας κρατικής οντότητας.

Κατόπιν σχετικών συντόνων διαπραγματεύσεων, υπογράφηκε στις 17 Μαρτίου 1920 Σύμβαση μεταξύ δύο μερών. Την επομένη δε, 18 Μαρτίου 1920, εξεδόθη υπό της Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως η Συνοδική Απόφαση, που αφορούσε την «Αυτοκέφαλην Ηνωμένην Ορθόδοξον Σερβικήν Εκκλησίαν του Βασιλείου των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων».

Αξίζει εδώ να δημοσιοποιήσουμε το ιεροκανονικό σκεπτικό της Αποφάσεως της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου : «...Τάξις και έθος κανονικόν εστί τα της εκκλησιαστικής διοικήσεως οικονομείν και συμβιβάζειν προς τας συμβαινούσας πολιτικές μεταβολάς και προς την τούτων και ταύτα κατάστασιν από προνοίας κατά το προσήκον προσαρμόζειν και διευθετείν χάριν τε της απροσκόπτου και λυσιτελεστέρας αυτών διαξαγωγής και εις μείζονα την ωφέλειαν τη Εκκλησία και τω χριστωνύμω λαώ» (βλ. το πλήρες κείμενο της Συνοδικής Αποφάσεως του 1920 στο Περιοδικό Όργανο της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης «Γρηγόριος Παλαμάς», 4, 1920, 602-603).

2β. Η απουσία στην Συνοδική Απόφαση της Πατριαρχικής Τιμής στην Αυτοκέφαλη Εκκλησία Σερβίας; Δεν υπήρχε, το 1920, Πατριάρχης αλλά Τοποτηρητής του Πατριαρχικού Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως. Τοποτηρητής ο Μητροπολίτης Προύσης Δωρόθεος. Γι' αυτό και ομιλούμε για Απόφαση Συνοδική. Υπογράφηκε από τον Τοποτηρητή και τα τότε Μέλη της Ιεράς Συνόδου. Μεταξύ των Μελών της Συνόδου και ο

Μητροπολίτης Αμασειάς Γερμανός Καραβαγγέλης. Θα αναφερθούμε παρακάτω για τον Γερμανό.

Η Μήτηρ Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ευρίσκετο και η Ίδια σε γεωπολιτική περιδίνηση. Αυτή απέληξε στην Μικρασιατική Καταστροφή, του Αυγούστου κ.ε. του 1922. Φέτος τα 100 χρόνια Μνήμης των τότε (1922-2022). Με την εκλογή όμως νέου Πατριάρχου, του Μελετίου Δ', αντικαταστάθηκε η Συνοδική Απόφαση διά του Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου, της 19^{ης} Φεβρουαρίου 1922, έξι μήνες πριν την καταστροφή. Διά του Πατριαρχικού Τόμου αναγνωρίζονται πρώτον, η «Ηνωμένη Σερβική Εκκλησία», υπό τις προεκτεθείσες προϋποθέσεις· και δεύτερον ανασυνιστάτο το Σερβικό Πατριαρχείο Πεκίου.

Χωρίς χρονοτριβή, λοιπόν, λόγω των γενικότερων καταστάσεων, γιατί έπρεπε να ολοκληρωθεί η υπόθεση αυτή, όσο το δυνατόν γρηγορότερα, ακολούθησε η τελευταία Πράξη. Ποια; Η επίσημη τελετή παραδόσεως του Τόμου τούτου, *in situ*, στο Βελιγράδι. Έτσι, Αντιπροσωπεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, με επικεφαλής τον Μητροπολίτη Αμασειάς Γερμανό Καραβαγγέλη, παρέδωσε, με όλη την προσήκουσα μεγαλοπρέπεια, τον Τόμο στον Καθεδρικό Ιερό Ναό Βελιγραδίου, στις 2 Απριλίου 1922, παρουσία όλης της εκκλησιαστικής και πολιτικής Ηγεσίας Βελιγραδίου. Την άριστα διεκπεραιωθείσα ιεροκανονική αυτή Πράξη ολοκληρώσεως της Πρωτοβουλίας, διά της Πρωτοθρόνου Μητρός Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, αναγνώρισαν όλες οι κατά τόπους Εκκλησίες τότε, στην Αρχή της Πανορθόδοξου «Συναινέσεως» (βλέπε φωτογραφία του Τόμου στο τέλος).

Εδώ, να υπομνησθεί ότι ο επικεφαλής της Πατριαρχικής Αντιπροσωπείας Αμασειάς Γερμανός Καραβαγγέλης ήταν ο μόνος αρμόδιος να παραδώσει τον Τόμο, στον οποίο ο λόγος και περί εκχωρήσεως στην Εκκλησία της Σερβίας και των Μητροπόλεων της Βορείου Μακεδονίας. Ο ίδιος διετέλεσε Μητροπολίτης Καστορίας (1900-1908), την

περίοδο του Μακεδονικού Αγώνος. Η Επαρχία του συνόρευε άμεσα με τις εκχωρηθείσες στην Σερβική Εκκλησία Μητροπόλεις Πελαγονίας και Πρεσπών και Αχρίδος. Ο ίδιος ήταν, εξ άλλου, Υπέρτιμος και Έξαρχος Άνω Μακεδονίας. Τίτλος που συνοδεύει ως σήμερα τον εκάστοτε Μητροπολίτη Καστορίας. Γνώστης άριστος των θηριωδιών του βουλγαρικού κομιτάτου στη Δυτική Μακεδονία, με τις ευλογίες του Βουλγάρου Εξάρχου και της Μόσχας, καθότι Ρώσοι αξιωματικοί το υποβοήθησαν στην οργάνωση και στον εξοπλισμό του, μέσω Σόφιας, από την Τσαρική Ρωσία, σε γνώση της Εκκλησίας Μόσχας. Ήταν όλα αυτά στα γνωστά προπεριγραφέντα πλαίσια του ρωσοβουλγαρικού εθνοφυλετισμού – πανσλαβισμού. Ήταν η παρουσία Γερμανού στο Βελιγράδι μια προσωπική θεσμική – μηνυματική μαρτυρία – διακήρυξη της ιεροκανονικής Αρχής των Τοπικών και όχι Εθνοφυλετικών Εκκλησιών στο Σώμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Υπ’ αυτές, λοιπόν, τις συνθήκες, η Μήτηρ Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως έπραξε το ιεροκανονικό χρέος της Πρωτοβουλίας Της εις το ακέραιο, απέναντι στην θυγατέρα και αδελφή Εκκλησία της Σερβίας, ασχέτως και των δικών Της εμπεριστάτων, γεωπολιτικής υφής, καταστάσεων. Ο Τόμος του 1922 είναι σε απόλυτη ισχύ ως σήμερα, ασχέτως των παντοίων γεωπολιτικών εξελίξεων της περιοχής από το 1922 ως το 2022, για 100 πλήρη έτη, ως εξής.

3. Το πρόβλημα της «Ψευδομακεδονικής Εκκλησίας» των Σκοπίων ένας μεγάλος και ιδιότροπος ιεροκανονικός πειρασμός της Σερβικής Εκκλησίας, επί Γιουγκοσλαβίας Τίτο και των διαδόχων του (1944-1991) κ.ε.

3α. Το δράμα της Εκκλησίας Σερβίας και των Μητροπόλεων και Επισκοπών της Βορείου Μακεδονίας στα πλοκάμια της αθέου ιδεολογίας της Γιουγκοσλαβίας του Τίτο. Η διά του Τόμου του 1922 προεκταθείσα μόλις ρύθμιση των κατά την Σερβική Εκκλησία πραγμάτων

(1919-1922) εισέρχεται σε νέες περιπέτειες με την ιδεολογική αντίθεση μεταβολή στην Κυβέρνηση της Γιουγκοσλαβίας τ. Βασιλείου Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων, από το 1944 ως το 1991. Οπότε (1991) διαλύεται η Γιουγκοσλαβία και συντελείται έτσι νέα γεωπολιτική μετάλλαξη – μεταβολή. Τα ομόσπονδα Κράτη αποκτούν ανεξαρτησία, στα πλαίσια της Διεθνούς Κοινότητας Εθνών (Ο.Η.Ε.). Έτσι, προέκυψε η «πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» (πρώτος Πρόεδρος ο Γκλιγκόροφ, στενός συνεργάτης Τίτο), η διά της Συμφωνίας των Πρεσπών (2018) σημερινή «Δημοκρατία της Βορείου Μακεδονίας» (Πρώτος Πρωθυπουργός Ζόραν Ζάεφ).

3β. Η «Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας» Τίτο και η εντός των ορίων της Ορθόδοξη Εκκλησία. Το εδώ εκκλησιαστικό καθεστώς διά του Τόμου του 1922 υπήρξε πολιτειακά αντικείμενο αμφισβητήσεως. Από ποιους; Από μέρους των αυτονομιστικών, εθνοφυλετικών, εθνικιστικών ηγετικών κύκλων των Σκοπίων, σε συνεργασία με το Βελιγράδι. Ήταν τότε (1944), που η εξουσία στην χώρα κατελήφθη από το Κ.Κ.Γ. του Τίτο. Αποτέλεσμα; Η ίδρυση της «Λαϊκής ή Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» ως Ομόσπονδου Τμήματος της όλης Γιουγκοσλαβίας. Η ιεροκανονική δομή, όπως την γνωρίζουμε από τον Τόμο του 1922, διαλύεται, πολιτειακοκρατικά, για να ανασυγκροτηθεί με βάση την νέα πολιτική του Κ.Κ.Γ. επί του Μακεδονικού Ζητήματος.

Ποια η νέα πολιτική επαγγελία; Η εκκόλαψη ιδίας εθνοτικής ομάδας στην Νότια Γιουγκοσλαβία, της «μακεδονικής». Αυτής, με όλα τα «τεχνητά» νέα χαρακτηριστικά ιδίου έθνους, ως προς την εθνική συνείδηση, γλώσσα, διοίκηση, πολιτισμό, εκκλησία, παραδόσεις κ.λπ., στα πλαίσια, πάντοτε, του ενιαίου γιουγκοσλαβικού Κράτους. Στον προγραμματισμό αυτό νέας κατευθυνόμενης εθνογενέσεως, εντάσσεται με συνέπεια και ακρίβεια η νέα εκκλησιαστική, των Ορθοδόξων κατοίκων, κατάσταση.

Για να επιτύχει το σχέδιο, έδει να ακολουθήσει όλως εθνοφυλετική και αναληθή ιστορική πορεία, όπως την γνωρίζουμε πολύ καλά. Εν προκειμένω, ενδιέφερε μια πολιτικοποιημένη Εκκλησία, βραχίονας δεξιός της Πολιτείας. Ιστορικοί αναθεωρητές της ουσίας της Εκκλησίας πολλοί, όργανα της Πολιτείας, εμφανίστηκαν. Επικεφαλής ο, αλήστου μνήμης, πολλάκις βιβλιοκριθείς από τον πρώτο των εδώ συγγραφέων, «εκκλησιαστικός» ιστορικός D. Pienski, με πληθώρα άρθρων, μελετών και βιβλίων προς απόδειξη του νέου εκκοσμικευμένου ζητουμένου για τον ρόλο της Εκκλησίας, ως Σώματος Χριστού. Φυσικά, βρέθηκαν Επίσκοποι εντόπιοι και ένας Σέρβος, ο Δοσίθεος, βοηθός Επίσκοπος του Πατριάρχου Γερμανού, και Ιερείς, κυρίως, ευτυχώς κανονικής χειροτονίας, που ενέδωσαν στο πολιτικό εγχείρημα, για να συγκροτήσουν ψευδοσύνοδο και να έλθουν αντιμέτωποι με το Σερβικό Πατριαρχείο και ευρύτερα με όλον τον Κόσμο της Ορθοδοξίας και, μάλιστα, της Ελληνοορθοδοξίας, για να κηρυχθούν Σχισματικοί από την Ι. Σύνοδο Βελιγραδίου, ως ακολούθως.

Πριν, αξίζει και επιβάλλεται εδώ η ιεροκανονική διευκρίνιση – διδασκαλία περί του εθνοφυλετισμού. Έτσι, οι αναγνώστες του παρόντος θα κατανοήσουν ορθά το ζήτημα. Ο φυλετισμός έχει υπόσταση σε πολυεθνικά Κράτη, από πολιτειακής και κοσμικής πλευράς. Για την Εκκλησία του Χριστού, όμως, ο εθνοφυλετισμός, επιλέξει : «εστί τι ξένον και όλως αδιανόητον», εισάγων «το κακόν της εκκλησιαστικής κατατομής, συγχύσεως και διαλύσεως μέχρι και αυτών των κατ' οίκον εκκλησιών, ερχόμενος ούτω εις άκραν αντίθεσιν προς την ουσίαν της Εκκλησίας, η οποία είναι κοινωνία πνευματική, προωρισμένη να συμπεριλάβη πάντα τα έθνη εις μίαν εν Χριστώ αδελφότητα», σύμφωνα με τις δύο αποφάσεις του Όρου της Τοπικής Συνόδου του 1872 της Κωνσταντινουπόλεως.

Για τον λόγο αυτό : «Α'. Αποκηρύττομεν κατακρίνοντας και καταδικάζοντας τον φυλετισμόν, τουτέστιν τας φυλετικές διακρίσεις και τας εθνικές έρεις και ζήλους και διχοστασίας εν τη του Χριστού Εκκλησία,

ως αντικείμενον τη διδασκαλία του Ευαγγελίου και τοις ιεροίς των μακαρίων πατέρων ημών κανόσιν...» και «Β'. Τους παραδεχομένους τον τοιούτον φυλετισμόν και επ' αυτώ τολμώντας παραπηγνύναι καινοφανείς φυλετικές παρασυναγωγάς κηρύττομεν, συνωδά τοις ιεροίς κανόσιν, αλλοτρίους της μιάς, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας, και αυτό δη τούτο Σχισματικούς... και αλλοτρίους της του Χριστού Ορθοδόξου Εκκλησίας» (βλ. Μ. Γεδεών, Έγγραφα Πατριαρχικά και Συνοδικά περί του Βουλγαρικού Ζητήματος, 1852 – 1873, Κωνσταντινούπολις 1908, σελ. 429-430. Πρβλ. και Αθ. Αγγελόπουλου, Η Ψευδομακεδονική Εκκλησία των Σκοπίων, σελ. 91-117 στον Τόμο του Ιδίου, Ο Κόσμος της Ορθοδοξίας. Η Σερβική Ορθόδοξος Εκκλησία στο παρελθόν και στο παρόν, εκδ. Υπηρεσία Δημοσιευμάτων ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 1984. Εκτενέστερα στου Γ. Λόη, Ο Πατριάρχης των Σέρβων Γερμανός. Βίος – Δράση 1958 – 1990, Θεσσαλονίκη 2007. Εκδ. Οικ. Αδελφών Κυριακίδη, σελ. 353-434. Και του Ιδίου, Ιστορία της Σερβίας. Πολιτική και Εκκλησιαστική, Αθήνα 2017, Εκδ. Έννοια, σελ. 534-644).

3γ. Η προσέγγιση στο Ζήτημα του Σερβικού Πατριαρχείου 1959 – 1967. Το Πατριαρχείο της Σερβίας, παράλληλα με τα δικά του εσωτερικά μεγάλα προβλήματα, λόγω της ιδεολογικής και πολιτικής αλλαγής, με το άθεο καθεστώς Τίτο στην Κυβέρνηση, είχε να αντιμετωπίσει και το σκοπιανό εκκλησιαστικό ζήτημα. Επί των Πατριαρχών Γαβριήλ (1938-1950) και Βικεντίου (1950-1958) είχε ιδρυθεί, το 1945, η λεγόμενη «Επιτροπή Πρωτοβουλίας για την οργάνωση της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Μακεδονία» από Ιερείς, που ζητούσαν αλλοπρόσαλλα πράγματα, χωρίς συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

Τελικά, παρεμβαίνει προσωπικά ο Στρατάρχης Τίτο προς λύση του εκκλησιαστικού προβλήματος των Σκοπίων. Έτσι, στις 28 Μαΐου του 1958, δεξιώνεται στο Προεδρικό Μέγαρο την Σύνοδο της Ιεραρχίας της Σερβικής Εκκλησίας, με επικεφαλής τον Πατριάρχη Βικέντιο. Τον Τίτο προσφωνεί ο

Πατριάρχης, για να αντιφωνήσει ο Τίτο, ο οποίος θέτει ωμά την λύση του προβλήματος, κατά τα συμφέροντα του Κράτους. Επιλέξει : «Επιθυμώ να λύσετε το πρόβλημα της Μακεδονικής Εκκλησίας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, όπως αρμόζει στα συμφέροντα της χώρας μας. Να είσθε βέβαιος ότι θα έχετε την αμέριστη υποστήριξή μου». Εν τω μεταξύ, μετά ένα μήνα, στις 5 Ιουλίου 1958, ο Πατριάρχης Βικέντιος πεθαίνει, υπό παράξενες συνθήκες και φήμες, νοσηλευόμενος στο στρατιωτικό νοσοκομείο Βελιγραδίου. Διάδοχός του ο Γερμανός (1958-1990).

Επί της συνετούς Πατριαρχείας Γερμανού (1958 – 1990) επισυμβαίνουν δυο, ουσιώδους υφής ιεροκανονικής, εκκλησιαστικά γεγονότα, αντίθετα το ένα προς το άλλο. Το Σερβικό Πατριαρχείο, μετά από εσωτερικές εκκλησιαστικές διεργασίες αφ' ενός και διαπραγματεύσεις με τα Σκόπια και την Κυβέρνησή τους (Κολισέφσκι) αφ' ετέρου, η Ορθόδοξος Κοινότητα – Εκκλησία της τότε λεγομένης «Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» λαμβάνει και δέχεται το 1959 διοικητικό καθεστώς ευρείας εκκλησιαστικής Αυτονομίας, υπό το Πατριαρχείο Σερβίας. Από πολιτικής πλευράς, ο Πατριάρχης Γερμανός αναγνωρίζεται – έτσι και κοινοποιείται κυβερνητικώς και δημοσιογραφικώς (βλ. Εφημ. Πολιτικά της περιόδου εκείνης) ως ο «Πατριάρχης της Σερβικής και Μακεδονικής Εκκλησίας». Σερβιστί : «Patrijarh Srpske i Makedonske Crkve».

Ήταν η εξέλιξη αυτή η καλύτερη δυνατή, καθ' ιεροκανονική οικονομία, προς εξασφάλιση της εκκλησιαστικής ενότητας (της «Ηνωμένης» Εκκλησίας, κατά τον Τόμο του 1922) αφ' ενός και της πολιτικής φιλοτιμίας – σκοπιμότητας, αφ' ετέρου. Πρόεδρος της Συνόδου της «Μακεδονικής Εκκλησίας» αναλαμβάνει ο, σερβικής καταγωγής, Δοσίθεος, βοηθός Επίσκοπος του Πατριάρχου Γερμανού, ως Μητροπολίτης – Αρχιεπίσκοπος Σκοπίων, με 4 επαρχιούχους Επισκόπους. Το αυτόνομο αυτό σχήμα λειτούργησε επί 9 χρόνια (1959-1967). Ο Δοσίθεος έχει την παρεδρεία ως Μέλος της Ιεραρχίας της Σερβικής Εκκλησίας, με δικαίωμα

συμμετοχής στις εργασίες της Σερβικής Ιεραρχίας. Στο καθεστώς αυτό αυτονομίας ευρείας θα επανέλθουμε, γιατί περί αυτής γίνεται πολύς λόγος και στις σημερινές εξελίξεις στο ίδιο Ζήτημα, του Μαΐου 2022.

Συν τω χρόνω, όμως, η τοπική των Σκοπίων Κυβέρνηση (Πρόεδρος ο πολύ γνωστός Κολισέφσκι), σε συνεργασία με την Τοπική Εκκλησία Σκοπίων και την Κεντρική Κυβέρνηση Βελιγραδίου, επανέρχεται δριμύτερα. Αφού είχε εξασφαλισθεί η ευρεία αυτονομία της Τοπικής Εκκλησίας, τώρα, (1962-1965), επανέρχεται επί του θέματος, για να αιτηθεί Αυτοκεφαλίας. Ως εάν το Πατριαρχείο Σερβίας μόνο του είχε την αρμοδιότητα, που δεν είχε, προς τούτο. Γνωστού όντος, ιεροκανονικώς, ότι η διαδικασία Αυτοκεφαλίας (Πρωτοβουλία, Πρωτόθρονος, Συναίνεση) άρχεται με σχετικά αιτήματα ενδιαφερομένης Εκκλησίας και Πολιτείας προς την Μητέρα Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως. Στην αντίθετη σωστή θέση του Πατριαρχείου Σερβίας, τα Σκόπια από μόνα τους (Πολιτεία – Εκκλησία αυτόνομη) διοργάνωσαν απόδοση «Αυτοκεφάλου» τιμής στην Εκκλησία Σκοπίων, στις 17 Ιουλίου 1967, στην Αχρίδα. Δηλαδή, απέδωσαν μείζονα τιμή αυτοί εις εαυτούς. Πώς να χαρακτηρίσει κανείς την πράξη αυτή! Πλησιέστερα, θα την χαρακτηρίζαμε «εθνοφυλετική αλαζονεία και τύφλωση».

Κατόπιν των ανωτέρω, η Ιεραρχία της Σερβικής Εκκλησίας, συγκληθείσα, στις 16-17 Σεπτεμβρίου 1967, και αξιολογήσασα την πράξη αυτή της Αχρίδος, εκήρυξε την αυτόνομη υπ' αυτήν Εκκλησία των Σκοπίων Σχισματική, «ως θρησκευτική παραεκκλησιαστική οργάνωση». Το Σχίσμα αυτό κοινοποίησε η Εκκλησία – το Πατριαρχείο Σερβίας στο Πανορθόδοξο Σύστημα Διοικήσεως των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, με πρώτη την Μητέρα Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως. Όλο το Πανορθόδοξο Σύστημα Διοικήσεως συναίνεσε με την πράξη αυτή του Βελιγραδίου. Κατά μείζονα λόγο, που, ως προελέχθη, η Εκκλησία – Μητροπόλεις του Κράτους των Σκοπίων ήσαν ως το 1922 κανονικό έδαφος της Μητρός Εκκλησίας

Κωνσταντινουπόλεως, εκχωρηθέν για την δημιουργία της «Ηνωμένης» Εκκλησίας – Πατριαρχείου Σερβίας, με τον Τόμο Κωνσταντινουπόλεως επί Πατριάρχου Μελετίου Δ', του 1922 (Φεβρ. – Απρ.). Το Σχίσμα αυτό, από άποψη εκκλησιαστικής Κοινωνίας με τον Κόσμο της Ορθοδοξίας αφ' ενός και διοικητικής αναφοράς της «τ. Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» σημερινής «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας» ισχύει μέχρι τις 9 Μαΐου 2022. Εν τω μεταξύ, το Πατριαρχείο Σερβίας ιδρύει την «Αρχιεπισκοπή Αχρίδος και Μητρόπολη Σκοπίων, υπό τον Ιωάννη.

3δ. Ο Αρχιεπίσκοπος Αχρίδος και Μητροπολίτης Σκοπίων Ιωάννης. Η περίπτωση του Αρχιερέως Ιωάννου συνιστά την πρώτη επίσημη ιεροκανονική αντίδραση, εκ των ένδον, κατά της Σχισματικής Εκκλησίας Σκοπίων. Συνεχίζονται οι προσπάθειες εξομαλύνσεως των σχέσεων μεταξύ Βελιγραδίου και Σκοπίων.

Συναντήσεις, από καιρού εις καιρόν, λαμβάνουν χώρα στην Νίσσα της Σερβίας. Αυτές αποδίδουν σε κάποια φάση (2002 κ.ε.) για επάνοδο των Σκοπίων στην κανονικότητα, δηλ. στο αυτόνομο καθεστώς του 1959. Οι πρωτοβουλίες Ιωάννου καθοριστικές. Δυστυχώς, και πάλι, η άρνηση της άκρως εθνοφυλετικής Κυβερνήσεως Σκοπίων, με Πρωθυπουργό τον, αλήστου μνήμης, Γκρουέφσκι, στην επιτευχθείσα προσέγγιση οδηγεί τον Ιωάννη και τους οπαδούς του, Κληρικούς και λαϊκούς, στην ένταξή τους στην Κανονική Ιεραρχία του Σερβικού Πατριαρχείου, διαμένοντας και δρώντας στα όρια του Κράτους των Σκοπίων. Ο ίδιος, εξάλλου, είναι σλαβομακεδόνας, το γένος, από το Μοναστήρι – Μπίτολα. Εν τω μεταξύ, η διοικούντες Αρχιερείς την Τοπική Σχισματική Εκκλησία των Σκοπίων, υπό τον τότε και σημερινό Αρχιεπίσκοπο Στέφανο, απεκήρυξαν ως εχθρό της Εκκλησίας και της Πατρίδος τον Ιωάννη, εθνοφυλετικώς και όχι ιεροκανονικώς συμπεριφερόμενοι.

Διά του Αρχιερέως τούτου επανέρχεται στο προσκήνιο δυναμικά η ιστορική Αρχιεπισκοπή Αχρίδος, ως μελλοντική προοπτική της ονομασίας

της Σχισματικής Εκκλησίας των Σκοπίων. Ο ίδιος προάγεται από το Σερβικό Πατριαρχείο σε «Αρχιεπίσκοπο Αχρίδος και Μητροπολίτη Σκοπίων», αυτόνομο υπό το ίδιο Πατριαρχείο, με ιδίαν Σύνοδο, μετέχοντα των εργασιών της Συνόδου της Ιεραρχίας του Σερβικού Πατριαρχείου, ως Μέλος αυτής, εις ορατή ένδειξη της «Ηνωμένης» Εκκλησίας Σερβίας, όπως είχε καθοριστεί με τον Τόμο του 1922.

Αποτέλεσμα; Ακολουθούν διώξεις, φυλακίσεις, κατά περιόδους πολύμηνοι, ταπεινώσεις, εξευτελισμοί από τον Γκρουέφσκι, προσωπικά. Και όλα αυτά, χάρη της αποκαταστάσεως ενότητος της Εκκλησίας της «π.Γ.Δ.Μ.», νυν «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας», με την Μητέρα Εκκλησία της, το Σερβικό Πατριαρχείο, από το οποίο είχε δεχθεί διευρυμένη αυτονομία, το 1959.

Αντιδράσεις. Ο Κόσμος της Ορθοδοξίας, και δη ο Ελληνορθόδοξος, συμπαρίστανται παντοιοτρόπως στον Αρχιεπίσκοπο Αχρίδος και Μητροπολίτη Σκοπίων Ιωάννη και στους συνεργάτες και οπαδούς του. Πρωτοστατούν, η Εκκλησία της Ελλάδος και η Ακαδημαϊκή – Πανεπιστημιακή Κοινότητα διά των Θεολογικών Σχολών και πνευματικών άλλων Ιδρυμάτων Αθηνών και Θεσσαλονίκης : π.χ. Η Αρχιεπισκοπή Αθηνών και άλλες Μητροπόλεις τον συμπαρίστανται. Ιδιαίτερως να μνημονεύσουμε την φροντίδα υπέρ αυτού και των Επισκόπων και συνεργατών του της Ιεράς Μητροπόλεως Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, της Εσπερίας Θεσσαλονίκης. Η Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ του απένειμε σε μεγαλοπρεπή τελετή τον τίτλο του Επιτίμου Διδάκτορος. Το δε Ίδρυμα Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού (ΙΕΘΠ) τον δεξιώνεται στο Καρίπειο Μέλαθρο Θεσσαλονίκης, τότεινή έδρα του Ιδρύματος, και διοργανώνει ειδική Αποστολή Μελών του στην έδρα του Ιωάννου, πλησίον της πόλεως Μοναστηρίου – Βιτολίων. Εκεί ο Ίδιος τελεί Θ. Λειτουργία και προεδρεύει Σεμιναρίου – Συσκέψεως με τα Μέλη της Αποστολής για την ενεστώσα τότε (2016) κατάσταση στην Εκκλησία του, κ.ο.κ. Η συμβολή του

μαρτυρική, συνεχής και μηνυματική υπέρ της ιεροκανονικής τάξεως και υπερβάσεως. Η Εκκλησία θα έπρεπε να τιμήσει τον Ιωάννη, και μόνο για το ιεροκανονικό και ανθρώπινο μαρτύριο και μαρτυρία, διά βασάνων πολλών, υπέρ της ιεροκανονικής τάξεως.

4. Οι ελπιδοφόρες εξελίξεις του σήμερα (Μάιος 2022 κ.ε.). Επίσημα εκκλησιαστικών Αρχών κείμενα. Συλλείτουργα. Δηλώσεις Πολιτικής Ηγεσίας Σκοπίων. Αξιολογικές Κρίσεις.

Από τα υπόψει μας δημοσιογραφικά, και κυρίως ηλεκτρονικά, κείμενα εξάγονται τα εξής συνοπτικά, έχοντας κατά νουν, πάντοτε, την προεκτεθείσα λεπτομερή ιστορικοπολιτική και ιστορικοκανονική κατάσταση της περιοχής κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα, ως τον Μάιο 2022. Η ανάλυση αυτή έγινε επί τούτου, λόγω του Μαΐου 2022.

4α. Επίσημα εκκλησιαστικά κείμενα. Αυτά είναι τρία, τα εξής : Πρώτον, στις 9 Μαΐου 2022, εκδίδεται «Απόφαση της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως σχετικά με το εκκλησιαστικό θέμα του Κράτους – «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας». Δεύτερον, Ανακοίνωση, στις 10 Μαΐου 2022, της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας», υπό την Προεδρεία του Αρχιεπισκόπου Σκοπίων Στεφάνου. Τρίτον, Ανακοίνωση, στις 16 Μαΐου 2022, της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας – Πατριαρχείου Σερβίας, υπό την Προεδρεία του Πατριάρχου Πορφυρίου, στο Βελιγράδι. Σ' αυτά και μόνο θα σταθούμε. Τα άλλα είναι «έπεα πτερόεντα».

4β. Από την Απόφαση Φαναρίου εξάγονται τα εξής επιμέρους, πολύ αξιόλογα και αξιόπιστα. Πρώτον, «η υποβληθείσα τη Μητρί Εκκλησία έκκλητος προσφυγή της εκείσε Εκκλησίας», σε συνεργασία με την Πολιτεία της Βορείου Μακεδονίας, διά των «αλληπαλλήλων εκκλήσεων της Πολιτείας της Βορείου Μακεδονίας». Πρόκειται για την μόνη ασφαλή ιεροκανονική οδό και πράξη προς άρση του σχίσματος. Το ύψιστο αυτό χρέος είναι αδιαμφισβήτητο, διά της ιεροκανονικής ιστορίας

και πράξεως, δικαίωμα της Μητρός – Πρωτοθρόνου Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Οι διεργασίες ολοκληρώσεως της «εκκλήτου προσφυγής» και «των αλληπαλλήλων εκκλήσεων» Εκκλησίας και Πολιτείας της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας» αρχίζουν από τον Απρίλιο 2018. Και το αποτέλεσμα είναι αυτό της Αποφάσεως της 9^{ης} Μαΐου 2022, μετά από 4 ολόκληρα χρόνια διαβουλεύσεων. Χρόνος ικανός για σωστές και όχι βιαστικές δουλείες, κατά το κοινώς λεγόμενο και προβαλλόμενα δημοσιογραφικά επιπόλαια ότι έγιναν όλα βιαστικά.

4γ. Είναι 4 οι επιμέρους αποφάσεις, ανατρεπτικές της συνολικής ιστορικοκανονικής και ιστορικοπολιτικής ανωμαλίας, με επίκεντρο και μόνο την Εκκλησία της «Βορείου Μακεδονίας» πρώτον και σε σχέση με την «Αγιωτάτην Εκκλησίαν της Σερβίας» αλλά και την Πολιτεία και Εκκλησία της ομόρου Ελλάδος, δεύτερον.

Πρώτον, «Δέχεται εις ευχαριστιακήν κοινωνίαν της Ιεραρχίας, τον κλήρον και τον λαόν της υπό τον Αρχιεπίσκοπον κ. Στέφανον Εκκλησίας ταύτης, θεραπεύουσα την πληγήν του σχίσματος, και επιχέουσα εις το τραύμα των εκείσε αδελφών ημών Ορθοδόξων "έλαιον και οίνον"». Γίνεται μνεία εδώ ότι ειδικώς «προς τούτο», δηλ. την θεραπεία «της πληγής του σχίσματος», «εκδίδεται και η σχετική Πατριαρχική και Συνοδική Πράξις». Δεν την είδαμε ακόμη δημοσιευμένη. Προφανώς, αναμένεται το συλλεϊτουργο, στον Άγιο Γεώργιο Φαναρίου, στον Πατριαρχικό Ι. Ναό, όπου και θα πρωτοαναγνωσθεί επισήμως η Πράξη αυτή, στις 12 Ιουνίου, της Πεντηκοστής, της γενεθλίου ημέρας της Εκκλησίας του Χριστού, συμβολικώς.

Δεύτερον, «Επαφήσιν εις την Αγιωτάτην Εκκλησίαν της Σερβίας την ρύθμισιν των μεταξύ αυτής και της εν Βορείω Μακεδονία Εκκλησίας διοικητικών θεμάτων, εν τω πλαισίω ασφαλώς της ιεροκανονικής τάξεως και εκκλησιαστικής παραδόσεως». Πολύ ορθή απόφαση. Το έδαφος – η

Τοπική Εκκλησία των Σκοπίων, εν τω Κράτει της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας», συνιστά ιεροκανονική διοικητική δικαιοδοσία της Εκκλησίας – Πατριαρχείου Σερβίας. Η διατύπωση αναπέμπει «ασφαλώς» στον Πατριαρχικό και Συνοδικό Τόμο, της 3^{ης} Απριλίου 1922, επισήμου ημέρας επιδόσεως του Τόμου της «Ηνωμένης Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Σερβίας» και της, υπ' αυτές τις συνθήκες ενώσεως, «ανασυστάσεως» του Σερβικού Πατριαρχείου Πεκίου (βλ. λεπτομέρειες στις οικείες ενότητες του παρόντος, υπ' αριθμ. 1&2).

Εδώ χρειάζεται μεγάλη προσοχή. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι : Θα συνεχίσουν υπάρχοντα ως ισχυρά τα του Τόμου του 1922 ως προς την «ένωσιν» των επιμέρους γεωγραφικών διαμερισμάτων της «Ηνωμένης» Εκκλησίας της Σερβίας και της, ένεκα αυτής της ενώσεως, αποδόσεως της Πατριαρχικής Τιμής; Διότι, πέραν της «Βορείου Μακεδονίας», υπάρχουν σήμερα ως αναξάρτητα κράτη το Μαυροβούνιο και η Βοσνία – Ερζεγοβίνη. Είναι δυνατόν η «Ηνωμένη» αυτή Εκκλησία να τεθεί εκ νέου στον πειρασμό της «υπό διάλυση» «Ηνωμένης» Εκκλησίας της Σερβίας; Και της δοθείσης Πατριαρχικής Τιμής εις την «Ηνωμένην» Εκκλησίαν «ψιλώ ονόματι» και μετέωρα; Η Απόφαση της Ι. Συνόδου της, κατά την Ανακοίνωσή της, Εκκλησίας της Σερβίας, της 16^{ης} Μαΐου 2022, ομιλεί, και πάλι σωστά, για επάνοδο στο διοικητικό καθεστώς ευρείας αυτονομίας για την Εκκλησία της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας», του 1959. Κάτι που σώζει την ιεροκανονική κατάσταση στην περιοχή. Γι' αυτήν την θέση της Σερβικής Εκκλησίας, κατωτέρω. Άλλως, αν ωθηθούν τα πράγματα προς «αυτοκεφαλία» της εν λόγω Εκκλησίας, τότε θα ακολουθήσουν νομοτελειακά, το Μαυροβούνιο και η Βοσνία – Ερζεγοβίνη, επί τραυματισμώ και πληγή της ιεροκανονικής τάξεως του 1922, με ό,τι αυτό θα συνεπάγεται. Εκτός και αν αυτό είναι το ζητούμενο.

Τρίτον, «Αναγνωρίζει ως όνομα της Εκκλησίας ταύτης το "Αχρίδος" (νοουμένης της περιοχής της δικαιοδοσίας αυτής μόνον εντός των ορίων

της επικρατείας του Κράτους της Βορείου Μακεδονίας), ως υπεσχέθη εγγράφως προς το Οικουμενικόν Πατριαρχείον και ο Προκαθήμενος αυτής, αποκλείουσα τον όρον "Μακεδονία" και οιοδήποτε άλλο παράγωγον της λέξεως "Μακεδονία".

Χωρίς πολλές κουβέντες, η εκκλησιαστική ιστορία και διπλωματία βάζει τα πράγματα στη θέση τους τόσο ιστορικοκανονικά, όσο και ιστορικο-πολιτικά. Υπό την έννοια αυτή, διευκρινίζονται, προς την σωστή κατεύθυνση, λεπτομέρειες της Συμφωνίας των Πρεσπών. Αυτή, ορθώς έγινε στα διεθνή πλαίσια του, πολιτικά και διπλωματικά, εφικτού. Από την πιστή εφαρμογή της λύνονται τα μείζονα προβλήματα μεταξύ Ελλάδος και «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας», στα πλαίσια της Ε.Ε., υποψήφιο μέλος της οποίας είναι η χώρα αυτή. Η εκκλησιαστική λύση μη χρήσεως των προβληματικών όρων «Μακεδονικής» και οτιδήποτε άλλο «παράγωγο» της λέξεως «Μακεδονία», ως προς την Εκκλησία των Σκοπίων, συμβάλλει προς την σωστή κατεύθυνση.

Τέταρτον, «Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον συνεχίζει να ενδιαφέρεται διά την αύξησιν, πρόοδον και ευστάθειαν της εκκλησιαστικής αυτής οντότητος της Αχρίδος, ως έπραξε διά μέσου των αιώνων δι' όλες τας κατά τόπους Ορθοδόξους Εκκλησίας», ως «το πανδοχείον της αγάπης, η πηγή της ευσεβείας του Γένους των Ορθοδόξων Χριστιανών». Υπενθυμίζεται εδώ σχετική ρήση του αιμνήστου Μητροπολίτου Δράμας Παύλου, Επιτίμου Προέδρου και Χορηγού του έργου του Ιδρύματος Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού. Με μια λέξη, η Μήτηρ Εκκλησία δηλώνει την ιεροκανονική παρουσία της στο θέμα, ως Μήτηρ Εκκλησία – Πρωτόθρονη, με την συντονιστική μέριμνα στον Κόσμο της Ορθοδοξίας, της ιεροκανονικώς αξιοχρέως. Οι ερευνητές και συντάκτες του παρόντος εύχονται ούτω πώς να εξελιχθούν και παγιωθούν εν ειρήνη τα της Ορθοδόξου Τοπικής Εκκλησίας στα όρια της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας».

4δ. Η ανακοίνωση, στις 10 Μαΐου 2022, της Ιεράς Συνόδου Σκοπίων, υπό την Προεδρεία του Αρχιεπισκόπου Σκοπίων Στεφάνου. Δεν είναι το κείμενο δημοσιευμένο κατά γράμμα, αλλά κατά το νοούμενο (βλ. κείμενο Θ. Θανόπουλου στην Romfea.gr, της 10-5-2022). Απ' αυτό αντιλαμβανόμαστε τρία πράγματα, **πρώτον**, αναφέρεται «στα τρέχοντα γεγονότα σχετικά με την ευχαριστιακή κοινωνία της Εκκλησίας και του λαού (ενν. της Τοπικής Εκκλησίας Σκοπίων) με τις Ορθόδοξες Τοπικές Εκκλησίες». Κατανοητό. Και προσθέτει το ακατανόητο «καθώς και για το αυτοκέφαλο καθεστώς». Από πού προκύπτει το τελευταίο αυτό; Πάντως, όχι από την Απόφαση Φαναρίου. Δεν έχουμε υπόψη μας το ακριβές, σλαβιστί, κείμενο της Ι. Συνόδου Σκοπίων. **Δεύτερον**, εκφράζονται «εγκάρδιες ευχαριστίες προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο για την Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη για ευχαριστιακή κοινωνία της Ιεραρχίας» (δεν την είδαμε ακόμη) και, βέβαια, με την «αποδοχή της εκκλησιολογικής ονομασίας, που διασφαλίζει την αιώνια εκκλησιαστική τάξη». Εννοεί την αλλαγή της ονομασίας της τοπικής αυτής Εκκλησίας, ως «Αρχιεπισκοπής Αχρίδος». Δεν μνημονεύεται, ονομαστί, η αλλαγή. Και **τρίτον** ενημερώνεται ο λαός ότι οι συνομιλίες με την Σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία συνεχίζονται μέχρις ότου ρυθμιστεί το οριστικό καθεστώς της Εκκλησίας. Λείπει η αναγκαία λέξη «διοικητικό» στην διατύπωση «οριστικό (ενν. διοικητικό) καθεστώς της Εκκλησίας». Για μια τέτοια σοβαρή υπόθεση το ανακοινωθέν αυτό είναι ατελέστατο, αν όχι σκόπιμα, έτσι γενικά και αόριστα διατυπωμένο.

4ε. Ανακοίνωση της 16^{ης} Μαΐου 2022, της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Σερβίας, υπό την Προεδρεία του Πατριάρχου Πορφυρίου, στο Βελιγράδι. Έχουμε υπόψη μας ολόκληρη την Ανακοίνωση αλλά σε ανεπίσημη μετάφραση (βλ. Αιμιλίου Πολυγένη, Το Πατριαρχείο Σερβίας για την Εκκλησία των Σκοπίων, στην Romfea.gr, 16-5-2022). Και έτσι, μπορεί ο ειδικός ερευνητής να επισημάνει τα θετικά και

αμφίσημα της ανακοινωθείσης Αποφάσεώς της. **Πρώτον τα θετικά.** Κάμνει σαφή μνείαν επανόδου στο κανονικό καθεστώς του 1959, που απονεμήθηκε στα Σκόπια από την Σύνοδο της Ιεραρχίας της Εκκλησίας Σερβίας, υπό την Προεδρεία του Πατριάρχου Γερμανού. Και το προσδιορίζει «της ευρύτερης δυνατής αυτονομίας, δηλ. της πλήρους εσωτερικής ανεξαρτησίας, που χορηγήθηκε το 1959». Διαγραφομένου, λοιπόν, του ψευδοαυτοκεφάλου του 1967, «καθιερώνεται μια πλήρης λειτουργική και κανονική κοινωνία». Η ανωτέρω απόφαση ελήφθη, «έχοντας λάβει την Πράξη της Ιεράς Συνόδου των Επισκόπων της "Μακεδονικής Ορθοδόξου Εκκλησίας – Αρχιεπισκοπής Αχρίδος"».

Δεύτερον, τα αμφίσημα. Ομιλεί η απόφαση για «διάλογο για το μέλλον και το τελικό καθεστώς των Επισκόπων στη Βόρεια Μακεδονία, που είναι όχι μόνο δυνατός αλλά σκόπιμος, θεμιτός και ρεαλιστικός». Σωστό. Αλλά αυτό όχι στην, ρωσικής νοοτροπίας και πρακτικής, ίδρυση «ψευδοαυτοκεφάλων» Εκκλησιών και «ψευδοεξαρχιών». Το 1959 θα έπρεπε να είναι η σταθερή βάση. Είναι ιεροκανονικώς γνωστή η διαδικασία απονομής Αυτοκεφάλου και Πατριαρχικής Τιμής στην Εκκλησία, την «Ηνωμένη» της Σερβίας (βλ. περισσότερα στις εδώ ενότητες, υπ' αριθμ. 1&2). Τέλος, η απόφαση ομιλεί για το υπό επίλυση «εύρος της δικαιοδοσίας της στην πατρίδα και στην διασπορά μετά την επίλυση του καθεστώτος της, με την σύσταση να επιλύσει το ζήτημα της επίσημης ονομασίας της με αδελφικό διάλογο με τις Ελληνικές και άλλες τοπικές Ορθόδοξες Εκκλησίες». Το θέμα της «διασποράς» είναι γενικώτερο πρόβλημα. Ανήκει, στην δικαιοδοσία και μόνο της Μητρός Εκκλησίας – Πρωτοθρόνου της Κωνσταντινουπόλεως, κατά την Οικουμενική της Χαλκηδόνας Σύνοδο, του 451 μ.Χ., διά του 28^{ου} κανόνος της. Η υπόμνηση της «επίσημης» ονομασίας της, ευαίσθητο ζήτημα από ελληνικής πλευράς, σε «αδελφικό διάλογο με τις ελληνικές και άλλες τοπικές Ορθόδοξες Εκκλησίες» δείχνει τον σωστό δρόμο, οδικό χάρτη επιλύσεως του θέματος τούτου. Αποφεύγει, εξ αλλου,

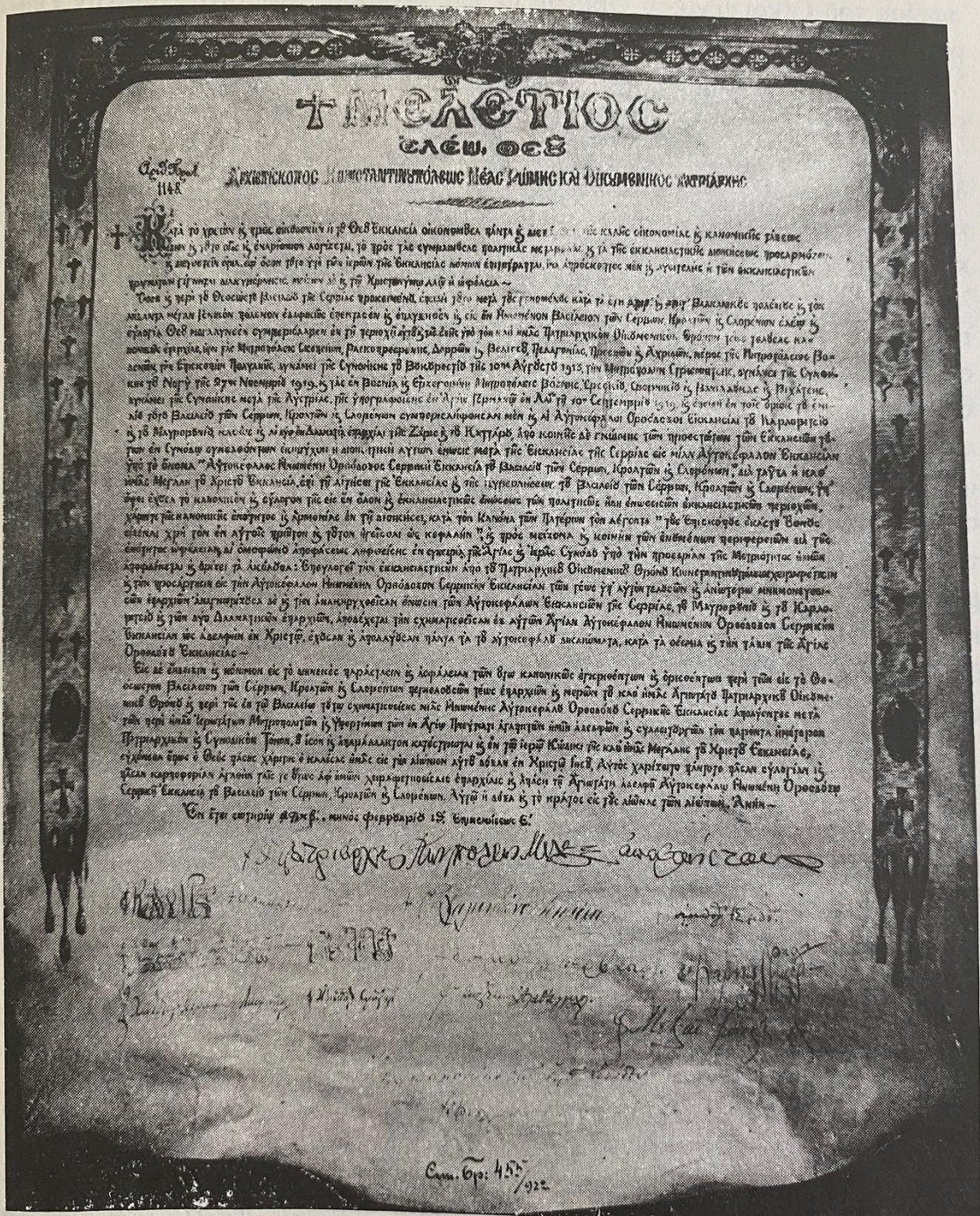
να αναφερθεί στην Απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αποφεύγει την ανάμιξη ως διμερές θέμα σχέσεων, των νεωστί σχέσεων Σκοπίων – Κωνσταντινουπόλεως. Υπό τον όρο, «και άλλες τοπικές Ορθόδοξες Εκκλησίας», εννοείται, προφανώς, η στάση της Εκκλησίας της Βουλγαρίας επί της ονομασίας, με την λέξη «Αχρίδος», ανιστόρητα, βέβαια.

5. Τα συλλείτουργα στο Βελιγράδι (19 Μαΐου) και στα Σκόπια (24 Μαΐου) και πάλι στο Βελιγράδι (5 Ιουνίου) και τελικά το αναμενόμενο στο Φανάρι (12 Ιουνίου, της Πεντηκοστής). Σωστές και ωραίες πολυαρχιερατικές Θ. Λειτουργίες ευχαριστιακής κοινωνίας και μαρτυρίας ποιμαντικής. Από τις υπόψη μας όμως προσφωνήσεις και πάλι αμφίσημα μεταξύ αυτονομίας και αυτοκεφαλίας στα Σκόπια (Θ. Λειτουργίες δύο Βελιγραδίου και μία Σκοπίων). Με πολύ ενδιαφέρον αναμένεται αυτή του Αγίου Γεωργίου Φαναρίου. Στις 5 Ιουνίου ο Πατριάρχης Πουρφύριος παρέδωκε στον Αρχιεπίσκοπο Στέφανο Τόμον. Δεν γνωρίζουμε το περιεχόμενο διοικητικής αναφοράς του Τόμου. Σε προηγηθείσα, πριν την 5 Ιουνίου συνέντευξή του, ο Αρχιεπίσκοπος Στέφανος ήταν σαφής στην τελευταία πρότασή του της συνεντεύξεως : «Έμεινε στην ισχύ η παράδοση, λοιπόν, μόνο το Οικουμενικό Πατριαρχείο να εκδίδει Τόμους Αυτοκεφαλίας, ενώ οι άλλες Εκκλησίες να το δέχονται αυτό με σεβασμό» (Συνέντευξη στη δημοσιογράφο Μαρία Αντωνιάδου στο Βήμα της Κυριακής 5-6-2022).

6. Δηλώσεις Πολιτικών Αρχηγών Σκοπίων, του Προέδρου και Πρωθυπουργού της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας» Στέβο Πενταρόφσκι και Ντίμιταρ Κοβάτσεφσκι. Από την προσεκτική ανάγνωση και ερμηνεία των δηλώσεών τους, εξάγονται δυο πράγματα. Χαίρονται, όντως, για την έξοδο της Εκκλησίας της Χώρας από την πανορθόδοξη απομόνωση διά της εκκλήτου προσφυγής Εκκλησίας και Πολιτείας του

Κράτους της «Δημοκρατίας της Βορείου Μακεδονίας» στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Ευχαριστούν και ευγνωμονούν δημοσίως τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο τον Α'. Από την άλλη, όμως, ο νους τους βρίσκεται στην απονομή άμεσα, τώρα, του Αυτοκεφάλου, εθνοφυλετικής ακόμη νοοτροπίας, που ανατρέχει στο 1967, στο ψευδοαυτοκέφαλο. Αυτό, στο πλαίσιο του ιεροκανονικού και όχι κοσμικού χρόνου, θα πρέπει να γίνει μετά από ωρίμανση του θέματος. Ένα παράδειγμα. Η Εκκλησία της Τσεχίας και Σλοβακίας, μετά δεκαετίες διευρυμένης αυτονομίας, απέκτησε το 1998 το Αυτοκέφαλο από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Και, μάλιστα, ένα και το αυτό Αυτοκέφαλο για δύο γειτνιάζοντα Κράτη, έστω και με 75 χιλ. πιστούς στα δύο Κράτη. Μας θυμίζει δύο αντιθετικές ρήσεις : «Μη φοβού το μικρόν ποίμνιον» και «ουκ εν τω πολλώ το ευ».

Οι ερευνητές και συντάκτες της παρούσης ερεΰνης εύχονται τα άριστα στην νέα Εκκλησία Αχρίδος, στην βάση και αρχή της ιεροκανονικής τάξεως και του ιεροκανονικού και μόνο χρόνου.

Εικ. 1. Ὁ Πατριαρχικός καὶ Συνδικὸς Τόμος τοῦ 1922 περὶ τῆς κανονικῆς χειροαφetiήσεως τῶν μητροπόλεων τῆς Βορείου Μακεδονίας

Εἰκ. 2. Ὁ ᾤκουμενικοῦ Πατριαρχείου μητροπολίτης Ἀμασείας
Γερμανὸς Καραβαγγέλης ἐπ' ἐνκαιρίᾳ τῆς ἐπισήμου παραδόσεως τοῦ τόμου
τοῦ 1922 εἰς Βελιγράδι

Εἰκ. 3. Ὁ μητροπολίτης Βελιγραδίου Δημήτριος Ραβλονίε, πρῶτος
πατριάρχης τοῦ ἀνασταθέντος Σερβικοῦ Πατριαρχείου 1920-1930